

Vårt datum
2017-04-19

Vår Referens
Per Everhill
per.everhill@tekniskaverken.se
013-20 83 08

Miljö-och energidepartementet

Ert datum/Your date

m.registrator@regeringskansliet.se
m.remisser-energi@regeringskansliet.se

Er referens/Your reference

Remissyttrande Energikommissionens betänkande Kraftsamling för framtidens energi (SOU 2017:02)

Tekniska verken i Linköping AB önskar genom detta remissyttrande lämna förslag och synpunkter på Energikommissionens betänkande Kraftsamling för framtidens energi (SOU 2017:02). Tekniska verken är inte formellt tillfrågad remissinstans. Tekniska verken remissyttrande lyfter endast de delar av betänkandet där vi har särskilda synpunkter. I övrigt ställer vi oss bakom vår branschorganisation Energiföretagen Sveriges remissyttrande.

3.2 Energi och eltillförsel

Avsnittet om avfallskraftvärmens miljöaspekter är en bra och förhållandevis objektiv beskrivning som beskriver verksamhetens för- och nackdelar. Tyvärr används begreppet avfallsförbränning i betänkandet. Avfallsförbränning för tankarna till kvittblivning (termisk destruktion utan energiåtervinning) vilket i princip inte förekommer i Sverige, men som är vanligt på andra håll i Europa. I Sverige energiåtervinner vi avfall vilket innebär att vi tillvaratar dess energiinnehåll, exempelvis i våra kraftvärmeverk. Detta förfarande skiljer sig således avsevärt från termisk destruktion utan energiåtervinning, inte minst ur ett miljöperspektiv. EU arbetar idag aktivt för att öka energiåtervinningen och lyfter ofta fram den som en viktig komponent i en framtida allt mer cirkulär ekonomi. Det är mycket viktigt att skilja på dessa begrepp, inte minst i internationella sammanhang.

7.2.1 Energipolitiska mål

Tekniska verken ställer sig principiellt bakom målet om 100 % förnybar elproduktion år 2040. Samtidigt vill vi påpeka att en allt för snäv tolkning av målet kan få praktiska konsekvenser för svenska kraftvärmeproduktion när det gäller nyttiggörandet av återvunna resurser för elproduktion.

I Sverige finns idag ett 30-tal kraftvärmelanläggningar där restavfall (avfall där de fraktioner som kan materialåtervinnas effektivt har sorterats ut) energiåtervinns. Restavfallet har till del ett fossilt innehåll, exempelvis i form av plast, färg med mera som ofta är sammanblandat med andra fraktioner. Det handlar bland annat om fossilt avfall som återvunnits så många gånger att materialets fibrer omöjliggör vidare användning. Vidare energiåtervinns stora mängder restavfall från återvinningsindustrin som volymmässigt idag till och med överstiger den totala mängden svenskt hushållsavfall.

Även om den fossila andelen i vårt avfall förhoppningsvis kommer minska i framtiden är det osannolikt att det skulle försvinna helt till år 2040. Det beror bland annat på att dagens icke-fossilfria produkter är framtidens avfall. Det är inte heller sannolikt att vi år 2040 kan återvinna allt fossilt avfall genom materialåtervinning eller andra återvinningsmetoder högre upp i avfallshierarkin. Svåråtervunna fraktioner är exempelvis restavfall från byggindustrin där plast blandas med trä. Utmaningen ligger ofta i att effektivt separera den fossila delen av avfallet från det organiska.

Om målet 100 % förnybar elproduktion år 2040 innebär ett förbud mot energiåtervinning av restavfall med delvis fossilt innehåll i svenska kraftvärmeverk kommer stora mängder avfall som till huvuddelen består av icke-fossila förnybara fraktioner inte kunna nyttiggöras för energiproduktion. Det skulle få påverkan på hela vårt energisystem, bland annat i form av minskat utnyttjande av restenergier för fjärrvärmeproduktion. Vi riskerar också att i större utsträckning behöva använda miljö- och klimatomålig återvinningsmetoder som förbränning och deponi för att kunna hantera delar av det restavfall som i dagsläget energiåtervinns.

Istället för att eventuellt förbjuda elproduktion från restavfall bör vi sträva efter att genomföra åtgärder högt upp i avfallshierarkin, t.ex. genom förändringar i produktdesign och genom mer hållbar konsumtion som minskar tillförseln av fossilt avfall. Om vårt avfall fortfarande har en del fossilt innehåll år 2040 kan inte skulden läggas på energiåtervinningen. Det beror i så fall på att vi inte lyckats uppnå en fullständigt cirkulär ekonomi på material- och produktionssidan. Därför bör elproduktion i kraftvärmeverk där restavfall energiåtervinns undantags från målet om en 100 % förnybar elproduktion. Då kan den avfallsbaserade kraftvärmens fortsätta göra klimatnytta så länge det finns avfall i vårt samhälle som inte kan tas hand om på annat sätt.

7.2.4 Vattenkraft

Skrivningarna kring vattenkraft är generellt väl i linje med Tekniska verkens uppfattning. Tekniska verken vill betona vikten av att förslagen om vattenkraft i slutbetänkandet är beroende av varandra för att helheten ska kunna fungera. Utan en nationell avvägningsplan för prövning av vattenverksamhet går det inte att säkerställa en effektiv rättssäker prövning för enskilda verksamhetsutövare vilket inte heller är möjligt utan adekvat finansiering där en branschgemensam fond är en attraktiv lösning. Om någon del i förslaget faller bort eller av något skäl skrivs om kommer inte övriga delar att fungera enskilt.

7.2.6 Användning och energieffektivisering

Det föreslagna energiintensitetsmålet formuleras som totalt tillförd energi i förhållande till BNP relaterat till motsvarande mått år 2005. Definitionen av totalt tillförd energi är avgörande för målets styreffekter på det svenska energisystemet. Tekniska verken vill betona vikten av att definiera tillförd energi utifrån ett primärenergiperspektiv som utgår ifrån en så bred systemsyn som möjligt. Detta gäller särskilt vid utformningen av de så kallade sektorsstrategierna. Tillämpning av en allt för snäv systemsyn i dessa frågor riskerar att leda till suboptimeringar, exempelvis när det gäller husbyggnation och styrmedel riktade till fordonsflottan.

Kommunägda energibolag förutsättningar

Huvuddelen av förslagen i betänkandet förutsätter ett aktivt engagemang från de svenska energiföretagen. I Sverige utgör kommunägda energibolag en betydande del av energibranschen med mer än 2 miljoner kunder och en årlig omsättning på närmare 45 miljarder kronor. Vanligtvis begränsar kommunallagen möjligheten för kommunägda företag att verka på en kommersiell marknad. När det gäller produktion och handel med el samt nätverksamhet finns emellertid ett undantag i ellagen från ovan nämnda principer. I ellagen (7 kap) framgår att sådan verksamhet får bedrivas av kommuner även utanför kommunens område och att detta skall ske på affärsmässiga grunder. Detta gäller trots bestämmelserna i kommunallagen. Motsvarande undantag finns även i fjärrvärmelagen och en del andra energirelaterade lagar. Dessa undantag är en förutsättning för att kommunägda energibolag överhuvudtaget ska kunna verka på dagens avreglerade elmarknad.

Såsom lagen är skriven idag är det emellertid inte självklart att kommunägda energibolag får verka i de nya roller och affärer som förväntas behövas i den framtida energimarknaden. Utvecklingen inom smarta elnät öppnar upp för en rad nya tjänster inom funktioner som exempelvis efterfrågestyrning, energilagring och mikroproduktion.

För att undvika att en mycket stor del av den svenska energimarknaden stagnerar i ljuset av den rådande marknadsutvecklingen bör undantaget i ellagen och motsvarande speciallagstiftning ses över och breddas så att det tydligt framgår att det inte finnas några begränsningar för dessa företag avseende denna typ av energirelaterad verksamhet.

Fortsatt dialog

Tekniska verken hoppas att Miljö-och energidepartementet kommer att beakta dessa synpunkter. Vi välkomnar frågor på detta remissyttrande.

Med vänlig hälsning

Anders Jonsson

Vd, Tekniska verken i Linköping AB (Publ)